

Hezkuntzan, hausnarketa etiko eta filosofikoaren defentsan

Manifestua

Hezkuntzan, hausnarketa etiko eta filosofikoaren defentsan

Hezkuntza erreforma berri bat martxan dago, eta funtsezkoak diren zenbait alderdi kontuan hartu behar ditugu, merezi duten arreta eskaintzea garrantzitsua baita. Horietako bat, noski, Humanitateek eta Filosofiak curriculum ofizialean izan behar duten papera da.

Filosofiako irakasleek, Espainiako Filosofia Sareak igorritako ohar baten bidez, gogorarazi dute beharrezkoa dela Filosofia, bai Batxilergoko bi mailetan, bai DBHko 4. mailan, derrigorrezko irakasgaia izatera bueltatzea. Aldarrikapen hori egin izan dute LOMCEk Batxilergoko 2. mailako Filosofiaren Historia aukerako ikasgai, eta DBH 4ko Etika Erljioaren alternatiba bihurtu zituenetik, nahiz eta aukera hori DBH osora zabaldu.

Aldarrikapen hori partekatzen dugu, baina beste zerbait gehitu nahi dugu.

Oraindik indarrean dagoen LOMCEk Lehen Hezkuntzan Balio Sozial eta Kulturalen ikasgaia, eta Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako lau kurtsoetan Balio Etikoen ikasgaia ezarri ditu. Erljioaren alternatiba bat izateak asko mugatzen du, parte hartzen duten ikasleen kopurua murrizten duelako; baina, hala ere, mantendu eta hobetu behar den berrikuntza garrantzitsua da gure ustez.

Balioen inguruko hausnarketa kritiko eta gogoetatsua bultzatzen duten ikasgai horiek askotariko instituzioetatik aspaldi egin izan diren aldarrikapenei erantzun bat ematen diete; hala nola, Unescok, Europar Batasunak, ELGAK, Europako Kontseiluak... baina baita filosofiaren, pedagogiaren eta kulturaren arloko hainbat eta hainbatek ere. **Oro har, arrisku eta arazo larrien aurrean ikusten dugu gure burua momentu honetan, eremu sozial guztietan.** Egungo Koronabirusaren pandemia izan daiteke adibiderik garbiena, baina zerrendan topatu genitzake berotze globaletik garapen teknologikora doazen gai guztiak. **Gizarte gisa arazo horien aurrean arrakasta izateko gakoa pertsonen gaitasun kognitibo eta afektiboak hobetzean eta ohitura etikoak garatzean datza.**

Ildo berari jarraituz, Espainian izan ditugun Hezkuntza Lege Organiko guztiek, 2013koak eta bere garapen arauemaileek barne, azpimarratu dute "ikasleei elkarbizitzarako balio eta arauen gaineko formakuntza eskaintzeko" beharra dagoela, "baita giza eskubideen errespetuari lotutako herritartasunaren trebatze aktiboa erabiliz gizarte demokratiko batek dakarren pluraltasunaren gaineko formakuntza sendoa eskaintzekoa ere."

Aurkeztu berri den Hezkuntza Lege Organikoaren aurreproiektuak berak horren guztiaren beharra nabarmentzen du. Lehen Hezkuntzan, balioen lanketa arlo guztietan landu nahi da; ildo horretatik, hirugarren zikloan "Balio zibiko eta etikoen gaineko formakuntza" ikasgaia ezartzea proposatzen du. Horri jarraituz, zehazten da Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako maila batean "ikasleek balio zibiko eta etikoen inguruko ikasgai bat egin beharko dutela, **gogoeta etikoan arreta berezia jarriko duena.**"

Helburu didaktiko horren garrantzia azpimarratzea ez da nahikoa, ordea. **Hausnarketa etikoak Derrigorrezko Hezkuntza formaleko ikasmaita guztietan presente egon behar du, ikasgai konkretu gisa,** beharrezkoak dituen orduak eskainiz eta egitekoa aurrera eramateko formakuntza duten irakasleen esku jarritz. Horixe da ikasleei konpetentzia erabakigarri hauetan behar duten formakuntza emateko modua. Argi dago hausnarketa etikoak arlo guztietan egon behar duela, eskola ibilbide guztian zehar, alegia; baina eremu zehatz baten beharra du eta ez da nahikoa zeharkako gai gisa jorratzea.

Haur eta nerabeekin filosofia egiteko proposamen konkretuen eskaintza zabalak, eta horien garapen eta zabalkundeak, ikasgelan hausnarketa etikorako gaitasuna

landu eta hobetzeko aukera benetakoa dela erakutsi du. Dagoeneko, helburu horiek lortzen direla erakusten duten ehunka ikerketa daude. 3-5 urte bitarteko neska-mutilak, ikasgeletan elkarrizketa filosofikoa landuz, subjektu etiko hausnartzaile gisa hezten dira. Neska-mutilekin filosofia egiteko proposamen horretatik, eta antzeko beste batzuetatik, material didaktiko baliotsu eta kontrastatuak sortu dira. Era berean, proposamen horiek aurrera ateratzeko prestakuntza espezifikoa duten irakasleen formakuntza eredu bat sendotu da, eta, hezkuntza ikerketen bidez, proposameneren bideragarritasuna eta hauen eragin positiboak egiaztatu dira.

Esan bezala, beraz, Filosofiak, hausnarketa etikoan eta etikari lotutako bestelako arazo filosofikoetan zentratua, derrigorrezko hezkuntza formaleko maila guztietan egon beharko luke. Baina, era berean, egon behar luke derrigorrezkoa ez den hezkuntza formaleko gainerako mailetan ere, Batxilergoan eta Lanbide Heziketan, hurrenez hurren; izan ere, pertsonen heldutasuna garatzeko prozesuak jarraitu egiten baitu nerabezaroan eta gaztaroaren lehen urteetan.

Hori guztia dela eta, ondorengoa eskatzen dugu:

1. Balioen ikasgaia, hausnarketa etikoan zentratuta, derrigorrezko hezkuntzako maila guztietan presente egotea, eta Haur Hezkuntzako bigarren zikloan eta Lanbide Heziketako oinarrizko zikloan sartzea.
2. Lehen Hezkuntzan lanean ari diren irakasleei etikarako heziketan formakuntza egokia eskaintzea, lehentasunezko lekua eskainiz honi irakasleen prestakuntza jarraituen planetan.
3. Bigarren Hezkuntzan lanean ari diren Filosofia irakasleek hartzea arlo horren ardura Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako lau urteetan Balio edo Etika irakasgaietan, eta Filosofia eta Filosofiaren Historia ikasgaietan, hurrengo bi urteetan.
4. Goi mailako ikasketetan, etikaren heziketaren gaineko formakuntza ematea Haur eta Lehen Hezkuntzako Graduetan.

Manifestu hau sinatzen dute

1. FpN Zentroa: Luis Alberto Prieto Barbero. Lehendakaria.
2. Andaluzia: Andaluzia FpN Zentroa. Nuria Puerti. Lehendakaria.
3. Aragoi: FpN Aragoiko Zentroa. María José Garcés. Lehendakaria.
4. Asturias: Asturiasko FpN Zentroa. Myriam García Rodríguez. Lehendakaria.
5. Balearrak: Seminari permanent de formadores 3/18 filosofia proiektuan Mallorca. Nuria Marín Sala. Koordinatzailea.
6. Kanariar Uharteak: FpN Kanariar Zentroa. Manuel Vicente Diaz Real. Koordinatzailea.
7. Gaztela-Mantxa. Gaztela-Mantxa FpN Zentroa. Jorge Sánchez-Manjavacas. Lehendakaria.
8. Katalunia. GrupIREF. Gloria Arbonés Villaverde. Lehendakaria.
9. Euskal Herria: Jakinmin Elkarte. Imanol Álvarez Varela. Lehendakaria.
10. Extremadura: Extremadurako FpN Elkarte. Lourdes Mogollón kardinalak. Lehendakaria.
11. Galizia: CFpN. Jesús Merino Palacios. Lehendakaria.
12. Murtzia: Asociación Centro FpN de Murtzia. Lorenzo Baño Hernández. Lehendakaria.
13. Valentzia: CFpN. José María Sánchez Alcón. Lehendakaria.
14. Pentsamendu askearen eskola: Fátima Álvarez López. Koordinatzailea.
15. "Wonder Ponder". Ellen Duthie. Lehendakaria.
16. "Crearmundos". Angelica Satiro. Lehendakaria.